

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ІДИОМ

Сосої Галина Станіславівна,
старший викладач кафедри англійської та німецької філології
Дейнека Світлана Олександрівна
викладач кафедри англійської та німецької філології
ПНПУ імені В. Г. Короленка
м. Полтава, Україна

У статті розглядаються проблеми перекладу англійських ідіом, викликані нехтуванням походженням фразеологічного вираження, і визначаються найкращі способи перекладу англійських ідіом на українську мову для забезпечення точної передачі їх значення.

Ключові слова: ідіома, Походження ідіоми, еквівалентний переклад, фразеологічний аналог.

Вступ. Кожна мова має власні особливі стійкі вислови, які додають особливого шарму, неповторності, емоційності, експресивності, точності змісту висловлювання. В англійській мові такий стійкий неподільний зворот називається ідіомою. Вона являє собою фразу з переносним значенням і відрізняється від словникових визначень окремих слів, які входять до її складу. Такий стійкий мовний зворот слід сприймати цілісно та через призму культурних особливостей. Саме тому переклад ідіом викликає багато труднощів навіть у найдосвідченіших перекладачів.

Мета дослідження. Мета нашого дослідження полягає у визначенні найголовніших причин неправильного перекладу ідіом з англійської мови та виокремлення способів запобігання виникненню труднощів під час перекладу цих стійких висловів. У цій роботі увага зосереджена на важливості визначення походження стійкого неподільного звороту, підбору фразеологічного аналога з урахування культурних особливостей носіїв мови.

Завдання розвідки полягає в тому, щоб з'ясувати роль походження ідіоми

та визначення правильного фразеологічного аналога під час перекладу з мови оригіналу.

Не зважаючи на існуючі дослідження з цієї теми, не всі аспекти перекладу повністю розкриті. Переклад англійських фразеологічних виразів і їх використання є складним і комплексним процесом, що зумовлює актуальність статті.

Матеріали і методи. Під час дослідження було використано такі методи, як аналіз, узагальнення. Новизна дослідження полягає у з'ясуванні важливості розуміння походження ідіоми. Адже багато ідіом було спочатку популярне у маленькому колі людей. Саме через історичну основу фразеологізми іноді важко перекласти навіть кваліфікованим перекладачам.

Результати і обговорення. Проблему перекладу ідіом порушували у своїх фундаментальних працях Вітковська Е. О., Комісаров Н. В., Корунець І. В., Лозенко І. В., Васильчук І. М., В. В. Виноградова. На думку дослідників Ярослава Низенка та Наталі Григоренко, *“перша причина труднощів адекватного перекладу нестандартних одиниць англійської мови на українську – це розходження складу лексико-семантичних груп слів, хоча в цілому напрямок лексико-семантичного варіювання слів у цих мовах збігається”* [4, с. 1]. Другою причиною є *“розбіжність прагматичних компонентів значення слів, еквівалентних за своїми основними лексико-семантичними варіантами, що спричиняє розходження результатів лексико-семантичного варіювання цих слів в англійській та українській мовах”* [4, с. 1]. Ми поділяємо думку дослідників про те, що найголовнішим завданням перекладача є не просто пошук відповідника, а знаходження відповідника із відповідним емоційним і стилістичним забарвленням.

За словами Іллі Войціховського, фразеологічні вирази є своєрідним узагальненим відображенням історії окремого народу, культури та його побуту [1, с. 1]. Виходячи з цього, важливо звертати увагу на походження ідіоми – це допоможе точно передати її зміст при перекладі. В англійській мові є цікавий вираз *“break a leg”*, який означає побажання *“удачі”*. Людина, яка не знає

значення цієї ідіоми, не зможе зрозуміти сенс, адже дослівно фраза перекладається як “зламай ногу”. Пояснення дає історична основа фразеологічного виразу. В кінці XIX і на початку XX століття в британських театрах платню отримували лише актори, які грали на сцені. Інші ж актори оплату за працю не отримували. Край сцени мав назву “*leg line*”. Спершу побажання “*break a leg*” було лише скороченням виразу “*break a leg line*”, що означало виступити на сцені і отримати оплату своєї діяльності. Популярності цей вираз набув від поширеної думки про те, що не можна бажати удачі перед важливою подією. Тому ця ідіома широко використовується і в наш час.

Яців С. О. наголошує на тому, що під час перекладу ідіом рідною мовою, потрібно добирати вирази, які описують менталітет та культуру мови перекладу [5, с. 1]. Найближчим за сенсом в українській мові є фразеологізм “*ні пуху, ні пера*”. Цей стійкий вислів спершу набув популярності серед мисливців, які мали схожу фразу. Вважалося, що отримавши побажання “*гарного полювання*”, додому повернешся без здобичі.

Ще одним цікавим прикладом може слугувати англійська ідіома “*raining cats and dogs*”. Дослівно перекладається як “дощить котами та собаками”, але, звісно, розкриває інше значення. Найкращий аналог в українській мові – (дощ) “*лє як з відра*”. Достеменно не відомо походження цієї англійської ідіоми. Але припускають, що цей вираз виник в ті часи, коли в містах Британії не було каналізації. Через сильні дощі вода заповнювала вулиці та підвали. Це стало причиною загибелі багатьох котів та собак. Вони лежали на бруківці, тому складалося таке враження, немов вони впали з неба. Історія сумна, але добре пояснює історичну підоснову виразу “*raining cats and dogs*”.

Працюючи з фразеологізмами для перекладачів найважливіше точно передати їх зміст. Існує багато цікавих способів перекладу ідіом. До основних шляхів перекладу належать: фразеологічний еквівалент, фразеологічний аналог, калькування, описовий переклад, контекстуальна заміна [3, с. 1]. Найкращими ми вважаємо способи перекладу за допомогою підбору повного еквівалента та фразеологічного аналога. “Передача фразеологізма фразеологізмом

(еквівалентний переклад) вважається найкращим способом. Він можливий тоді, коли англійська та українська мови запозичили фразеологічний зворот з інших мов (найчастіше класичних): *strike while the iron is hot*. – куй залізо, поки гаряче” [3, с. 1]. Важливо не забувати про емоції й відчуття, які мала б викликати та передавати ідіома-еквівалент у ментальності україномовного реципієнта [2, с. 4]. Слід також врахувати тональність ідіоми та контекст, в якому вона використовується, щоб уникнути помилок. Схожим є спосіб перекладу фразеологічним аналогом, тобто перекладом фразеологічних одиниць з тим самим значення, але використанням різного образу. Варто врахувати, що український образ не повинен мати національне забарвлення. Наприклад, “*absence makes the heart grow fonder* – відстань посилює почуття” [3, с. 1]. Найголовнішим у цьому способі перекладу є те, що повинні збігатися саме значення фразеологізмів, а не їх форма виразу. Цей нюанс досить часто є причиною помилок під час перекладу англійських ідіом.

Висновки. Таким чином, дослідження походження ідіоми є важливим етапом перекладу, що дозволяє уникнути помилок та труднощів сприйняття фразеологічного вислову. Кожна ідіома має власну історію створення та може допомогти знайти найкращий відповідник у мові перекладу. Важливо пам’ятати, що неточний переклад може повністю змінити сприйняття змісту фрази та спричинити непорозуміння. Тому радимо використовувати запропоновані способи перекладу ідіом, щоб якнайкраще передати бажаний зміст висловлювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войціховський І. В. Теоретичні аспекти перекладу англійських фразеологізмів у засобах преси. URL:<https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.04.25.html> (дата звернення: 09. 06. 2022).
2. Довга В. М. Когнітивний аспект перекладу англійських ідіом з антропонімами URL: <http://194.44.152.155/elib/local/31.pdf> (дата звернення: 06. 06. 2022).

3. Кревсун Я. Основні шляхи перекладу фразеологічних одиниць
URL: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream
download/123456789/39226/1/Krevsun.pdf](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/39226/1/Krevsun.pdf) (дата звернення: 01. 06. 2022).

4. Низенко Я., Григоренко Н. Основні труднощі адекватного перекладу нестандартної лексики англійської мови URL:
http://www.rusnauka.com/16_NPRT_2012/Philologia/6_111668.doc.htm (дата звернення: 27. 05. 2022).

5. Яців С. О. Стилiстичнi та прагматичнi особливостi формування англійського речення URL: <http://194.44.152.155/elib/local/560.pdf> (дата звернення: 19. 05. 2022).